

Första roten, tomt 32

Kvarteret Biskopen

Elfte roten 1637–57

Västra Hamnens västra sida

Första roten 1657–70

Per Larsson

Sålde före 17.1.1661.

Hector Loffman Ingeniör

1666–70, änkan 1671–78

M1676: 1 tomt

I längderna över huseköpspengar meddelas 17.1.1661, att Hector Loffman hade köpt en gård av en, som icke har kunnat identifieras. Han hade befriats från huseköpspengar, varom ”sekreteraren vet besked”. Enligt den likpredikan, som *Börge Andreae Starkelius* höll i samband med Hector Loffmans begravning den 29.1.1671 och som trycktes av *Amund Grefwe*, var Hector Loffman född den 10–11.8.1613 som son till *sadelmakaren mästare Pehr Torbjörnsson* och hans hustru *Ingrid Staffansdotter* i Örebro. Han började i Örebro skola 1619 och bevistade Strängnäs Collegium i åtta år från 1727, därav på kungligt stipendium i fyra år. Den 13.5.1635 intogs han i Upsala Academi, där han studerade matematik till 1637, då han den 25 februari gick i Drottning Christinas tjänst som konduktör under Kungl. Maj:ts *generalkvartermästare Olof Hansson Örnehuvud* och förestod fortifikationsarbetet på Skeppsholmen i Stockholm. 1638 reste han med generalkvartermästaren för att delta i Göteborgs påbörjade befästning. Bland annat tjänstgjorde han som kassör. På egen bekostnad företog han en studieresa genom Danmark och England till Holland, där han studerade fortifikation i Leiden och besåg Nederländernas förnämsta befästningar. I juli 1643 hemkallades han för att ånyo delta i Göteborgs befästningsarbeten.

När kriget bröt ut mellan Sverige och Danmark 1644 följde han sin generalkvartermästare och armén under anförande av *fältmarskalken Gustaf Horn* till Skåne och Blekinge.

Han återvände hem med stoftet av sin avlidne chef till Sverige och sin gård Helgö, där han efter fem års förlovning gifte sig med *Britta Månsdotter* den 29.12.1644 på Helgö Herrgård. 1645 deltog han under *generallöjtnant Lars Kaggs* ledning i striderna vid norska gränsen på Hisingen.

1646 befordrades han till ingenjör av Kungl. Maj:t och började samma år kontinuerligt delta i uppbyggandet av Nya Älvsborgs fästning och Göteborgs vallar. Ända till den 13.5.1657 hade han sin familj boende i Örebro.

När han avled vid 57 års ålder den 11.12.1670 efterlämnade han utom änkan *Britta Månsdotter* fem söner och två döttrar av de tio barn hon fött honom. Mest berömd av dessa är *Pehr Hector Loffman*, i faderns likpredikan kallad ”Architecteur Civil” och gift med *rådman Ulrich Steinkampfs* dotter *Catharina*. Från hans hand härstammar en av de få 1600-tals-avbildningar av Göteborg, som finns bevarade, i detta fall på Uppsala Universitet. Hans änka omtalas 29.4.1678.

Den 25.5.1671 ”excurcerade sig” magistraten enligt resolutionsboken ”uppå Ingeniör manhaftige David Lydings anhållande om qwarter, eftersom hans antecessor Hr Hector Loffman aldrig qwarter hade eller begärade”.

En av döttrarna var gift med *konduktören Magnus Olling*, som enligt bakugnslängderna bodde i gården 1676–77. Den 16.2.1671 tillträdde Olling en vacant ”procuratoris condition” vid rådhusrätten och benämnes då Magnus Hansson Olling (EIIa:3). Enligt resolutionsboken inlade han samma dag en skriftlig försäkran om att ”willja rätt och redeligen procudera för sitt procuratorarbete till hwilket Magistraten honom admitterat hafwer”.

Den 19.6.1679 meddelades det i rätten, att avlidna hustru Britta Hector Loffmans barn skulle ha avstått hennes stolrum till (den framfusiga och illa kända) *hustru Groo Eriksdotter*, vilkens man ingav kopia av kyrkovärdarnas *Henrik Arfwedssons* och *Matthis Assmundssons* den 28.2.1679 utgivna sedel. Detta väckte avund hos hustrurna till *befallningsman Hans Gustafsson Staaf* och *handelsmännen Olof Björnsson* och *Lars Joensson*. Groo Eriksdotters man jämförde nu deras och hans egen förmögenhet, stånd och villkor. Groo Eriksdotter fick en reprimand för att hon förtigit, att hon ägde stolrum på norre lille gången bland andra hederliga hustrur. Man fann det förkastligt, att hon pretenderade företräde framför de andre hustrurna i denna stol, som ”långlig tidh där suttit och stolrum ägt hava oaktat de både av stånd och härkomst beprövas lika hederliga som hon”.

Kommissarie Jonas Ahlbom (adlad Ahlhielm) uppvisade den 14.3.1693 ett köpebrev daterat den 6.9.1692 i Marstrand och utgivet av Hector Loffmans måg konduktören Magnus Olling. Ahlbom hade för 500 d smt (med naborätt) tillhandlat sig icke endast Hector Loffmans hus och gård utan också hans grav på stora gången i Gustavi kyrka. *Mönsterskrivaren Jonas Blomberg* protesterade under hänvisning till sin bordsrätt. Blombergs svärmoder skulle vara lovad att under sin livstid utan hyra få behålla en kammare i gården. Efter prövning i hovrätten fick Jonas Blomberg fastebrev i februari 1695 på gården, som var belägen mitt emot reparebanan mellan kommissarie Jonas Ahlboms gård i norr och kyrkoherde Johannes Jonae Gothenius i söder (se EIIa:10, 26.2.1694).

Den 7.11.1693 bestämde magistraten, att den i staden barnfödde f.d. mönsterskrivaren under Hans Kungl. Höghet Prins Carls Livregemente i Göteborg Jonas Blomberg skulle som stadskvartermästare efterträda den till stadsfiskal efter *Bengt Hylthenius* befordrade *Jonas Styfwert*.

Jonas Blomberg pantsatte den 9.5.1695 till hospitalet sitt bostadshus vid västra Hamnen och Reparebanan för lån av 200 d smt.

Ytterligare lån av hospitalet tog Jonas Blomberg den 6.9.1698 denna gång av 100 d smt. ”Till Göteborgs husfattige” pantsatte Jonas Blomberg 3.5.1699 för lån av samma summa sitt hus beläget vid kommissarie Jonas Ahlhielm.

I en den 10.4.1700 exhiberad ansökan (EIIa:16) begärde *Hanrik Holmer* stadskvartermästare-tjänsten ”efter den i Herranom avsomnade Jonas Blomberg”. *Gustaf Macklier* och *J B S Schönleben* rekommenderade *mönsterskrivaren Nicolaus Bouschman* till tjänsten men den erhöles av *Jacob Svensson*, som satt med hustru och många små barn. Stadskvartermästare Jonas Blombergs änka krävdes den 23.4.1700 av *Hans Coopman*.

Ingrid Blomberg begärde i september 1700 nådeår på grund av hennes man stadskvartermästare Jonas Blombergs alltför hastiga frånfälle genom vilket hon blivit fattig änka med faderlösa små barn att försörja. Hon berättade i sin ansökan (EIIa:16), att han ”anno 1694 visiterade alla kvarter

samt vars och ens husrum, som inkvartering drager över hela staden” och nämner hans däröver hållna ”rulla och annotation”.

Nicolaus Müller, Sven Muus, Jöns Westberg och Lars Torbjörnsson murmästare värderade 1704 avlidne Jonas Blombergs änkas hus och gård till 980 d smt (EIIa:17, 18.1.1704).

Den 19.9.1704 lagbjöd

lector Theologiae Magister Sveno Gadelius

avlidne stadskvartermästare Jonas Blombergs änkas hus och gård belägen mellan herr amiralitetskommissarie Jonas Ahlhielms gård å norra och kyrkoherden i Forshälla Johan Gothenii å södra sidan, som han köpt av Ingrid Blomberg för 750 d smt plus 50 dalers diskretion. Men märkligt nog begärde prosten och pastorn Magister Sveno Gadelius fastebrev först den 28.9.1719 trots att gården uppbjudits tre gånger 1704 – nu angav han grannarna vara herr räntmästare Ramn å norra och Gothenii arvingar å södra sidan – fastebrev beviljades också nämnda dag.

Prosten Herr Magister Gadelius värderades 1715 sålunda: tomt 200 Hus 560 lösöre 750

1720 berättade Sveno Gadelius att han hade hört att f.d. konsistorienotarien men nu tillförordnade kyrkoherden till Skredsvik herr Bernhard Wickström till instundande maj skulle resa från orten till sitt pastorat. Gadelius begärde nu (EIIa:32) att hans hustru skulle få övertaga Wickströms hustrus stolrum, som var beläget på stora gången i nedersta kvarteret. Hon rymdes ej med sina tre döttrar i den stol, som var tilldelad lektorernas hustrur utan nödgades söka sig rum i andra bänkar, vilket inte alltid var så välkommet. Gadelius hade gjort denna ansökan hos *herr Olof Persson* (Ekmarck). Men Wickström hade förklarat, att han ville behålla stolrummet för sin lilla dotter, som han tänkte låta bli kvar i staden för hennes bättre edukation. Då kunde hon betjäna sig av detta stolrum, när hon kom till de åren att hon kunde gå i kyrkan och höra Guds ord, varför kyrkvärden icke hade velat försälja stolrummet till Gadelius.

De nämnda tre döttrarna var verkligen inte de enda barn, som Gadelius hade med sin hustru häradshövdingedottern *Rachel Hall* – sammanlagt hade de fjorton barn.

Själv var Sven Gadelius född 15.2.1669 som kyrkoherdeson i Torestorp. Efter studier i Uppsala och Lund prästvigdes han 1696 och blev lektor i grekiska 1697. 1705 blev han andre teologie lektor i Göteborg och därmed kyrkoherde i Lundby och Tuve. Han avancerade till förste teologie lektor 1715 och kyrkoherde i Säve och kontraktsprost i Fjäre och Viske. Vid ett flertal tillfällen var han rektor för gymnasiet. 1726 donerade han en vacker klocka till Säve. Han avled i oktober 1743.

Hos herr prosten Gadelius ”tjänade hustru Anna Jonsdotter 1725 för piga”. Där bodde detta år ”ibm” herr *magister Poppelman*: också han hade en piga Anna.

Sven Gadelii änka Rachel Hall betalade tomtöre för gården 1745 men före 1750 övergick gården på okänt sätt i

byggmästare Johan Andreas Reuses

ägo. I en ansökan ställd till Göteborgs magistrat (EIIb:43, 2.5.1747) berättar sig Johan Andreas Reuse ha deltagit i Tyska kyrkans återuppbyggnad. Han ville nu uppsäga sitt burskap i Köpenhamn och bli borgare och stadsbyggmästare i Göteborg. Han fick också burskap den 8.9.1748 på rekommendation av borgerskapets deputerade på grund av den skicklighet han visat i byggmästa-

rekonsten vid Christine kyrkas återuppbyggnad. Den 26.6.1751 antogs han av Kungl. Amiralitetet som bromästare. – 1755 delade han tomtöret med *expediten Niclas Koopman*.

Den 13.5.1757 såldes gården för 2 950 d smt och 50 daler i samma mynt i diskretion av timmermästaren Joh. And. Reuse och hans *hustru Metta* till

målarmästare Mikael Carowskis änka Maria född Ross

Den sades vara belägen emellan framlidne doktor och biskopen Wallins hus och gård å norra och snickaren mästare Jonas Cederquists gård å södra sidan, när den uppbjöds första gången den 19.1.1761.

Maria Ross var född 1723 som dotter till *målaremästare Johan Ross d.ä.* (född 1695, död 1773) och *Christina Thelin*, död 26.6.1749. Det äktenskap hon 1744 ingick med Mikael Carowski varade endast i ett år – han avled redan 1745 (begravd 29 sept). I äktenskapet föddes en liten flicka *Christina Elisabeth*, döpt den 5.3.1745. Christine kyrkas dopbok uppger som faddrar *rådman Ahlström* och omedelbart därefter skrivs ”des kindes Grossvater”, vilken beteckning Berg både i sin utgåva av Christine kyrkas Böcker och i sina Göteborgsgenealogier hänför till Ahlström, då den i stället avser Johan Ross. Ahlström var troligen närvarande i egenskap av granne.

Att Maria Ross blev änka gav henne möjlighet att etablera sig som självständig yrkesföretagare. Som sådan tycks hon ha varit både driftig och framgångsrik. Sålunda kan man bland magistratens årshandlingar (EIIb:81, 18.6.1755) finna ett ”PM för kontrakt mellan Madame Corroski och domkyrkan” om att hon med dukatguld skulle förgylla den nyligen i domkyrkan uppsatta altartavlan. 1775 lät hon för egen och sina syskons räkning inropa sin avlidne fader målaremästare Ross på Vallgatan belägna hus och gård för 4 690 d smt (se 1.6). Men denna gård vid västra hamnen ägde hon ännu vid sin död den 14.7.1793, då den sades vara belägen mellan handlaren Schönfeldts änka och buteljören Edgrens änka.

Mikael Carowskis änka Maria Ross testamenterade den 20.6.1793 gården till sitt enda barnbarn *Brita Maria Jörlin*, född 1790, dotter till Maria Carowskis ovannämnda dotter Christina Elisabeth, död 12.10.1797, som 27.5.1787 hade gift sig med *rektor scholae Engelbert Jörlin*, född 1733. Gården är 1798 skriven på Engelbert Jörlin och sägs då ligga i första roten vid västra hamnen mellan borgmästare Hummel och målare Hedberg. Ännu 1802 står Jörlin skriven för gården men redan vid branden 1804 ägdes den av *sadelmakaren Gabriel Carlberg*, som uppbjuder gården den 21.1.1805.

Senare uppbud av 1.32

Se 1.31.